

Békés identitás

Jacquemain, Marc: Une identité tranquille. = uo. p. 1.

(A szerző a Liège-i Egyetem szociológia professzora.)

A mértékadónak számító *La Libre Belgique* című brüsszeli napilap 2010. október 10-én közzétette saját közvéleménykutatását, mely szerint az ország lakosainak 4%-a tartja magát 'inkább vallonnak', 25%-a 'inkább flamandnak', és 44%-a 'először is belgának'. A belgiumi nyelvi közösségekhez viszonyítva ez azt jelenti, hogy a németalföldi nyelvet beszélők 40%-a tartja magát flamandnak, míg a frankofónoknak mindössze 10%-a tartja magát első sorban vallonnak.

A felmérés tehát látszólag megerősíti azt a népszerű vélekedést, hogy a vallonoknak nincs is identitásuk. Ám ha úgy tesszük fel a kérdést a vallonoknak, hogy büszkék-e vallonságukra, azt fogják mondani, ugyanolyan büszkék, mint belgaságukra, s ezzel a nemzeti identitással nagyon hasonlatosak a franciaországi franciákhoz, vagy az egyesült államokbeli amerikaiakhoz.

Tehát a közvéleménykutatás értelmezése valójában: a vallonok egyúttal belgák is, míg a flamandok inkább flamandok, mint belgák. A 2010-es választásokon ez úgy jelent meg, hogy a vallonok elsöprő többséggel a Szocialista Pártra szavaztak, a flamandok pedig az NVA-ra, azaz az Újflamand Szövetségre. Belgium 1830-as függetlenné válásáig kell visszamennünk ennek a gazdasági, szociális, kulturális attitűdnek a megértéséhez. A vidéki, katolikus flamandok ekkoriban nagyon szegények voltak, és arra kényszerültek, hogy a frankofón, gazdag iparvárosokban (Anvers, Liège, Bruges, Namur, Gand) vállaljanak munkát, ahol az ipari burzsoázia belga francia volt. A XX. század elejétől erősödött meg a flamandok szociális, kulturális emancipációs mozgalma, melyet a katolikus egyház is támogatott.

A II. világháború után fordult meg a helyzet, amikor is a vallon szén-és acélipar strukturális válságba került. Ezzel szemben a tengeri kikötőkön át föllendült a flamand vaskohászati termékek piaca, valamint az autógyártás, később pedig jöttek az új technológiák. A bruttó hazai termék zömét immár a flamandok állítják elő, a vallonok ekkoriban a helyi munkásság határozott képviselői.

A szakszervezetiek regionális autonómiát követelnek, ugyanakkor pedig az állam strukturális reformjait az iparban. Pikáns, hogy az állami beavatkozás éppen az 1980-as évekre érkezett meg, amikor is megerősödött a neoliberálisizmus úgy Európában, mint az Egyesült Államokban. A vallon munkások szociális követelése nem valamiféle idegen elithez, hanem

egyenesen a kapitalizmushoz szóltak. S itt kell meglátnunk a vallon/belga öntudat szimbiózisát. A vallóniai tömegmegmozdulásokon nem jelent meg a helyi (vallon) zászlók erdeje, ahogy az a flamandok gyűlésein szokásos.

A vallonok erőteljesen szociáldemokraták, és a hagyományoknak helyi jelentőséget tulajdonítanak, kevésbé regionálisat.

A vallon nemzeti érzés szilárd, de idegen tőle a túlaradó érzelmes, vagy szimbolikus kifejezőmód.

A németajkúak tapintata

Homann, Alexander: Discretion des germanophone. = uo. II. p.

(A szerző a brüsszeli *Belgischer Rundfunk* újságírója.)

Nem sokat beszélnek róla, de a belgiumi németajkú közösségnek alkotmányos státusa van (utoljára 1993-ban erősítették meg), s így néhány ügyben önrendelkezők is. A királyság keleti határán élő 64 ezer németajkú lakos föderatív tag az államban, s mint ilyenek, saját parlamentje, öngazgatása van. Jogalkotásuk kiterjed az oktatás, média, kultúra, de a foglalkoztatás területére is. Lehet, hogy ők az utolsó, igazi belgák?

Ez a kis közösség az I. világháborút követő versailles-i béketárgyalások eredményeképpen, jóvátételként került Belgiumhoz. Az 1925-ös alkotmány említi őket először 'új belgákként'. 1962-től számít nemzeti nyelvnek a német a királyságban.

A belga németek foglalkoztatottsága a legmagasabb, a munkanélküliség fele akkora, mint a vallonoké, flamandoké. Mobilitásuk példamutató: naponta 10 ezren járnak munkába a szomszédos Németországba, illetve Luxemburgba.

A latin/germán kultúra határán élő kis közösség mindkét kultúra előnyeit élvezi és gyakorolja, így közvetítő szerepet is játszanak a föderatív Belgiumon belül (pl. 2008-ban Lambertz elnök miniszter teljesített ilyen missziót II. Albert királynál).

Egy örökké szocialista föld?

Bailly, Olivier: Une terre éternellement socialiste? = uo. II-III. p.

1970 óta, vagyis harminchét-negyven éve egyedül, vagy koalícióban, de a szocialisták hatalmon Vallóniában. 1980-tól, a Vallon régió létrejötté óta a Szocialista Párt ellenzékként részt vesz a jobboldali föderatív

kormányban, és a régiót irányítja. A vaskohászat válságára számos sztrájkkal válaszoltak a munkások, s úgy tűnt, hogy ezzel a gazdaság liberalizációjával is szembemennek.

A Szocialista Párt Belgium valamennyi közéleti színterén jelen van: a regionálison, a föderatívon, és a helyhatóságain, kivétel a vallon főváros: Namur. A választók egy negyede tagja az SzP-nek. A helységek közel egyötödét többségi szocialista vezetés kormányozza.

Egy liberális alternatíva egyre valószínűbb, ez Jean Faniel, a CRISP (*Centre de recherche et d'information socio-politiques*) politológusának véleménye.

Franciaság és belgaság között

Artico, Alfonso: Entre francité et belgitude. = uo. IV. p.

(A szerző Liège-i újságíró.)

Jacques Sojcher, belga frankofón író meghatározása szerint a kultúra egy csoport számára lehetővé teszi, hogy összekeverjen mindenféle áramlatot, ami egy alaktalan és instabil öntőformán keresztülhalad. Valamint a társadalom arra méltó férfi és női tagjai számára a szükséges szellemi nyitást megadja ahhoz, hogy állampolgárokka váljanak. Vallóniában, Észak-Európa valamennyi útja keresztezi egymást, még mindig élő folklórral találkozunk, s a legkülönbözőbb áramlatokhoz tartozó művészek alkotnak itt.

A vallon történelem tele van paradoxonokkal. 1831 óta a flandok hangot adnak öntudatuknak, míg a vallonok az iparral foglalatostkodnak. Majd fordul a helyzet, s 1837-ben megfogalmazódik a vágy a maradék Belgiumnak, vagyis a vallon kultúrájának a kifejezésére. Így jön létre a Franz Hellens által szervezett „*Hétfői csoport*” manifesztuma, ekkortól beszélnek a „*hétfőistákról*”. Jóval később fogalmazza meg ellenpontként Pierre Mertens, író, és Claude Javaux szociológus a „*belgitude*”-fogalmát. S míg a vallon alkotók sokáig küzdöttek *lundizmus* és *belgitude* között, addig Flandriában egyre erősebbé vált az önazonosság követelése.

A frankofón kultúra támogatása a gyenge pont. A *La Communauté française de Belgique*, amely politikai közösség, a francianyelvű belgák szolgálatára működik. Tevékenységi körébe tartozik az oktatás, a kultúra, a sport, az ifjúság és az egészségügy kérdései. Parlamentje és kormánya van. Mégis, úgy tűnik, kizárólag gazdasági kérdésnek tekintik Vallonia meg erősödését.

A frankofon kultúrát azonban meglehetősen egyoldalúan, szinte csak Brüsszelben támogatják anyagilag, talán a nagyvárosok közül még Liège-

ge-ben, és Charleroiban egy kevésbé. Pedig a jó kezdeményezések nem hiányoznak (pl. *Zénobe-bizottság*), de az „ők” és a „mi” korszakában, vagyis a bizonytalan jelenben, valamennyi hosszú távú terv elakad a politikusok üzleti tárgyalásain. Remélhetőleg a politikában is új megoldások látnak napvilágot...

Kakasy Judit

A palesztinok libanoni befogadásának dinamikája politikai szempontból

Siklawi, Rami: The Dynamics of Palestinian Political Endurance in Lebanon = Middle East Journal, 2010. ősz, 64. vol. 4. no. 597-611. p.

A palesztinok libanoni jelenléte már az 1948-as háború vége óta heves vitákat kiváltó téma. A palesztin kérdés körüli fejlemények jelentős befolyáshoz juttatták a palesztinokat Libanonban, ami szorosan kötődik a palesztinok katonai aktivitásához az 1960-as években. Siklawi írása a palesztinok libanoni jelenlétének problémáját elemzi, vizsgálja a népcsoport helyzetét a libanoni polgárháború (1975-1990) előtt, alatt és után, és értékeli a népcsoport jövőbeli kilátásait az országban. A vizsgált témák között szerepel, hogy a libanoni palesztin kisebbség milyen mértékben felelős a polgárháború okaiért és következményeiért; hogy a libanoni kormány intézkedései fokozzák-e a libanoni-palesztin ellentéteket; valamint, hogy továbbra is szükség van-e a palesztinok katonai készütségére. Siklawi a libanoni palesztin menekültkérdés szélesebb értelemben vett jelentőségét is vizsgálja.

Az Izrael 1948-as létrejötté miatt kialakult nagy palesztin kivándorlás során körülbelül hétszázötvenezer palesztin kényszerült elhagyni városát, faluját Palesztinában, és külföldre költözni. Közülük megközelítőleg százezren indultak észak felé, a libanoni határon át. Ezek az emberek és leszármazottaik adják mára a libanoni palesztin menekülttáborok lakosságát. Menekülésük oka az izraeli hadsereg (és elődei) által végzett etnikai tisztogatás volt. Siklawi fontosnak tartja megjegyezni, hogy Dél-Libanon lakói mélyen átéreztek a palesztin tragédiát, sokaknak segítettek a menekülők közül, és menedéket nyújtottak nekik.

A palesztin bevándorlókat Libanon vallási és társadalmi hovatartozás alapján csoportosította: a középosztály (a városi lakosság) szabadon letelepedhetett Libanonban, és a többi menekülthöz képest könnyebben megkaphatott bizonyos polgárjogokat, egyszerűbben juthatott munkához.